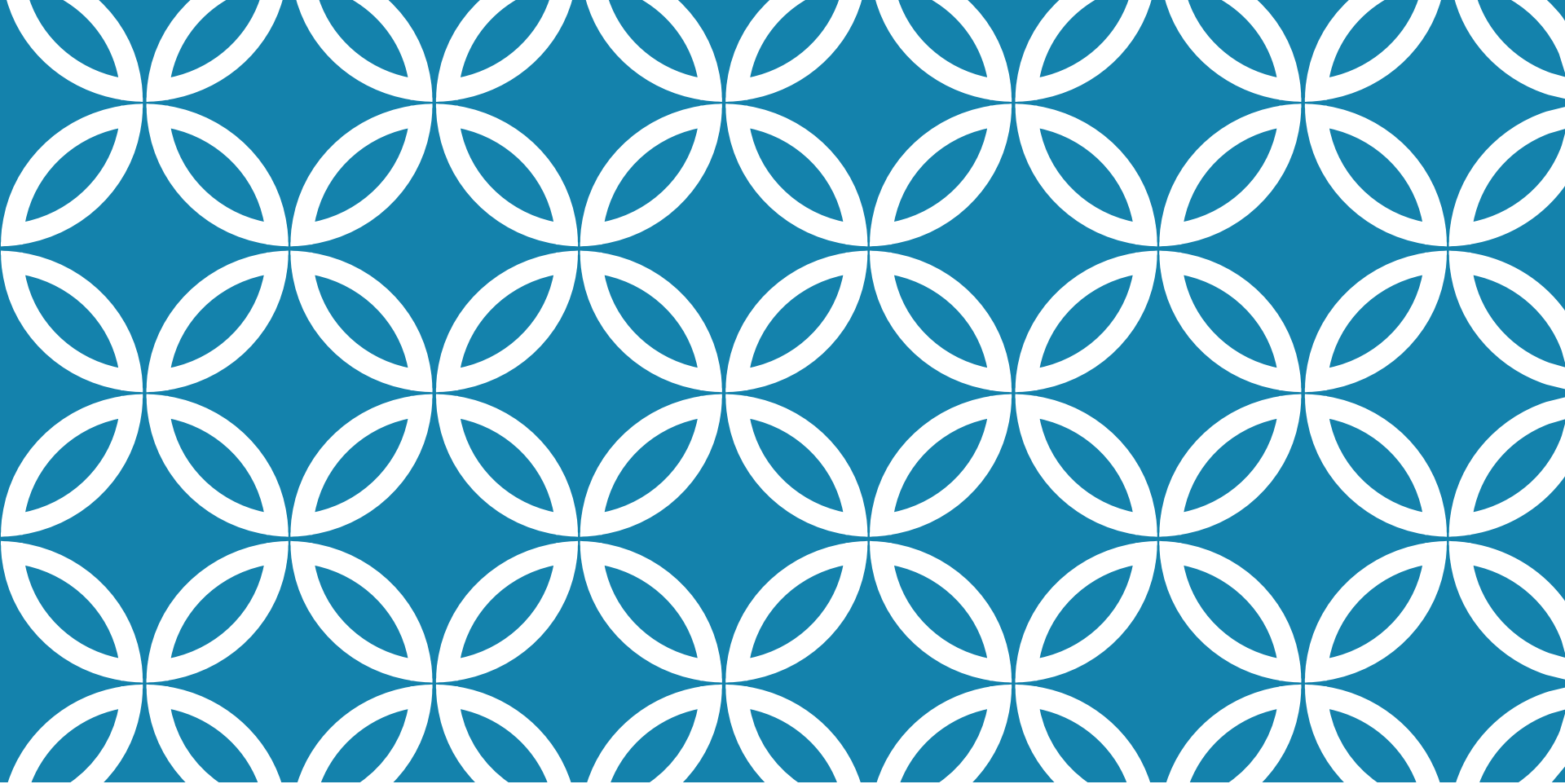

- „PORODICA” ILI „PORODIČNE PRAKSE”?
- “...PRIMARNA MALA GRUPA U KOJOJ SU EMOCIONALNI ODNOSI INTENZIVNI, INTERAKCIJA DUGOTRAJNA I RAZNOVRSNA I UZAJAMNA ZAVISNOST I UTICAJI VELIKI.” (ROT, 2006).
- PROŠIRENA, NUKLEARNA, SAVREMENA
- RODITELJSTVO JE DETERMINISANO:
*INDIVIDUALNIM KARAKTERISTIKAMA
RODITELJA TEMPERAMENTOM DETETA,
PORODIČNIM ODNOSIMA, SOCIJALNIM I
KULTURNIM FAKTORIMA*

Posebno se ističe značaj modela brige koji su roditelji iskusili kao deca i iz njega proizašle moguće teškoće.

AFEKTIVNA VEZANOST |

| Kada vidimo da dete koje je sito, naspavano i zdravo, odnosno dete kome su zadovoljene sve biološke ili primarne potrebe, traži majku pogledom, nastoji da ostane u njenoj blizini, protestuje zbog njenog udaljavanja, kažemo da je to dete **psihološki vezano** za majku.

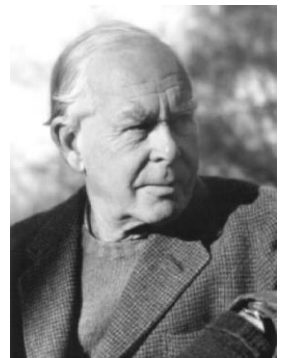
VEZANOST

- PSIHOANALIZA: NE POSTOJI AUTENTIČNA MOTIVACIJA ZA USPOSTAVLJANJE ODNOSA, VEĆ SE ONA UVEK MOŽE SVESTI NA NEKU OSNOVNIJU POTREBU

- TEORIJE SOCIJALNOG UČENJA: MAJKA STIČE POZITIVNU POTKREPLJUJUĆU FUNKCIJU TAKO ŠTO OTKLANJA NEUGODNOSTI I ZADOVOLJAVA PRIMARNE POTREBE DETETA

TEORIJA AFEKTIVNE VEZANOSTI (ATTACHMENT THEORY)

- KRUPNE NESAGLASNOSTI RANIJIH TEORIJA SA ČINJENICAMA UOČENIM U PROUČAVANJU PONAŠANJA DECE, ODRASLIH I ŽIVOTINJA
- HARRY HARLOW, eksperiment sa majmunima
- DECA LIŠENA RODITELJSKE NEGE ILI NA DUŽI PERIOD SMEŠTENA U BOLNICU

TEORIJA AFEKTIVNE VEZANOSTI (ATTACHMENT THEORY)

DŽON BOLBI
(1907– 1990)

- PSIHOANALITIČAR, USMEREN NA
ISTRAŽIVANJE ODNOSA MAJKE I DETETA

PO BOLBIJU:

- VEZANOST JE SISTEM PONAŠANJA POMOĆU KOJIH
JEDINKA OSTVARUJE I ODRŽAVA BLIZINU S DRUGOM
JEDINKOM KOJA SLUŽI KAO IZVOR ZAŠTITE, NEGE, UTEHE

- POSTOJI UROĐENA POTREBA ZA ODNOSOM VEZANOSTI I
DETE JE AKTIVAN UČESNIK U INTERAKCIJI SA
STARATELJIMA (TRAŽI KONTAKT, ŠALJE SIGNALE,
REAGUJE NA ODRASLOG)

TEORIJA AFEKTIVNE VEZANOSTI (ATTACHMENT THEORY)

- U SISTEMU PONAŠANJA VEZANOSTI SU SNAŽNA OSEĆANJA I RAZLIČITA PONAŠANJA: PLAČ, OSMEH, PRIVIJANJE, PRAĆENJE, NENUTRITIVNO SISANJE
- DO 6. – 8. MESECA ŽIVOTA BEBE, A PONEKAD I DO KRAJA PRVE GODINE, JAVLJA SE VEZANOST ZA JEDNU ILI MALI BROJ POZNATIH OSOBA, KAO I STRAH OD NEPOZNATIH.

ZAŠTO NE RANIJE?

MEĐU USLOVIMA KOJI POKREĆU PONAŠANJE AFEKTIVNE VEZANOSTI I UTIČU NA FORMU I INTENZITET ISPOLJAVANJA SU:

A) PONAŠANJE MAJKE: ODSUSTVO, UDALJAVANJE ILI NJENE PRIPREME ZA ODLAZAK; OBESHRABRIVANJE FIZIČKE BLIZINE;

B) STANJA DETETA KAO ŠTO SU UMOR, GLAD I BOL;

C) NEPREDVIĐENA, IZNENADNA DEŠAVANJA U SREDINI KOJA ALARMIRAJU DETE; ODBACIVANJE

– ONAKO KAKO BEBA O FIZIČKOM SVETU SAZNAJE NA OSNOVU MANIPULISANJA PREDMETIMA, TAKO O SOCIJALNOM SVETU SAZNAJE NA OSNOVU INTERAKCIJE SA LJUDIMA KOJI SE NJOME BAVE

– BEBA SE BAVI KONSTRUISANJEM MODELA KOJI OPISUJU KAKO BI FIZIČKI SVET OKO NJEGA, MAJKA I DRUGE VAŽNE OSOBE MOGLI DA SE PONAŠAJU, KAKO BI ONO SAMO MOGLO DA SE PONAŠA I KAKO ONI UZAJAMNO REAGUJU.

UNUTRAŠNJI RADNI MODELI

– KOGNITIVNO–AFEKTIVNA STRUKTURA KOJU DE TE FORMIRA NA OSNOVU PONA VLJ ANIH ISKUSTAVA SA OSOBOM KOJA O NJEMU BRINE

MENTALNE REPREZENTACIJE (UNUTRAŠNJE PREDSTAVE):

SEBE – DA SAM VREDNA/VREDAN STARANJA ILI NE?

DRUGIH – DA LI JE DRUGI DOSTUPAN KADA MI TREBA ILI NE?

PROCENA INDIVIDUALNIH RAZLIKA U AFEKTIVNOM VEZIVANJU

MARY AINSWORTH
(1913 – 1999.)

METODA STRANE SITUACIJE (strange situation)

- NEPOZNAT PROSTOR SA IGRAČKAMA
- NEPOZNATA OSOBA
- PRISUSTVO ILI ODSUSTVO MAJKE

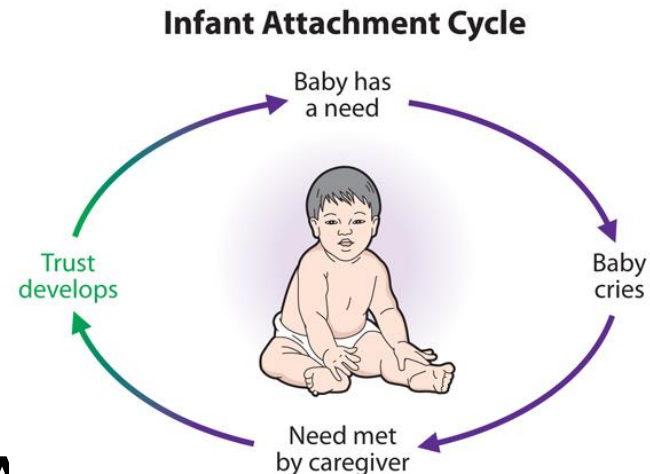
STRANA SITUACIJA

- OSAM UNAPRED PLANIRANIH EPIZODA, KOJE IZAZIVAJU SVE VEĆU UZNEMIRENOST DETETA
- PREDMET INTERESOVANJA: PONAŠANJE DETETA SA STRANCI, PONAŠANJE DETETA SA MAJKOM, REAKCIJA NA MAJČIN ODLAZAK I ISTRAŽIVAČKO PONAŠANJE, PONAŠANJE DETETA KAD SE VRATI MAJKA I KAD SE VRATI STRANAC
- ZNAČAJNI SU SKLOPOVI PONAŠANJA, NE POJEDINAČNA PONAŠANJA

OBRAZAC SIGURNE AFEKTIVNE VEZANOSTI:

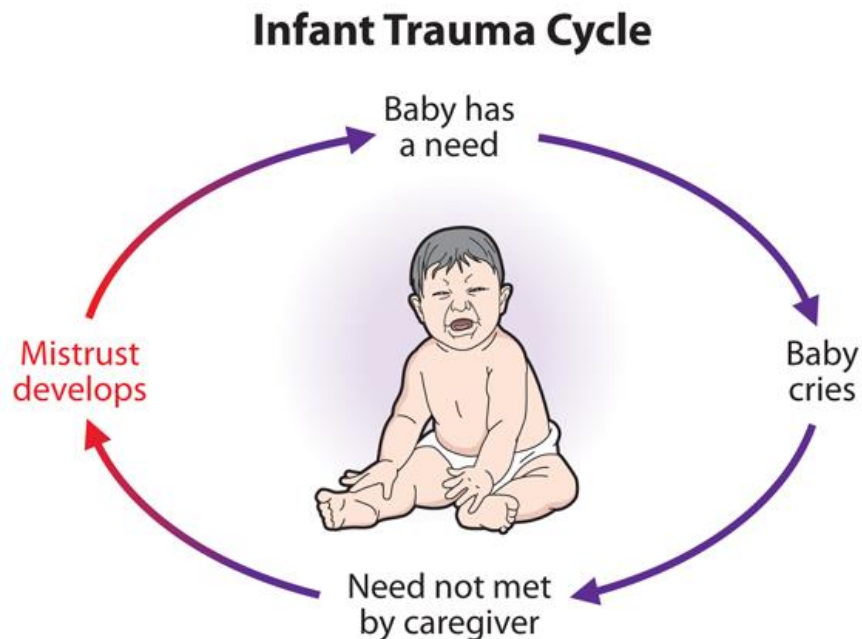
- MAJKA DOSLEDNO ODGOVARA NA SIGNALE DETETA, DOSTUPNA JE, OSETLJIVA NA NJEGOVE POTREBE
- POZITIVAN MODEL SEBE, POZITIVAN MODEL DRUGIH
- DETE OSTAJE DOBRO ORGANIZOVANO U SITUACIJAMA STRESA

OBRAZAC NESIGURNE

AMBIVALENTNE VEZANOSTI:

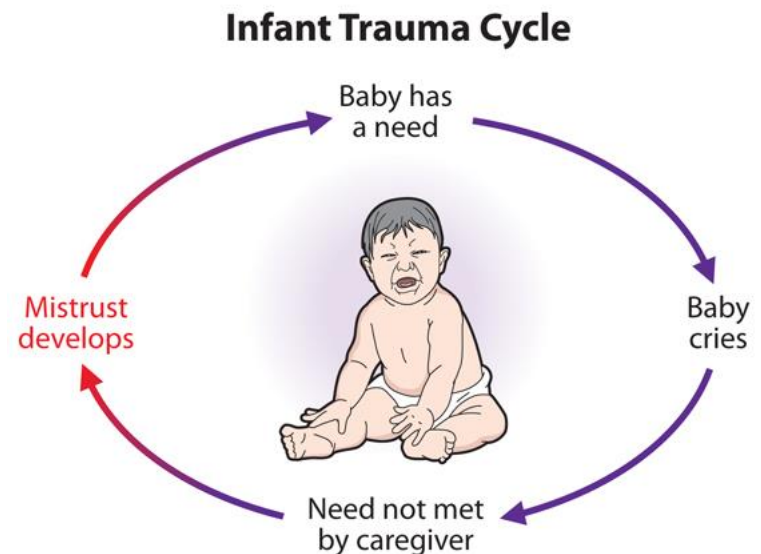
DETE JE NESIGURNO DA LI ĆE ONAJ KO O NJEMU BRINE BITI DOSTUPAN, RESPONZIVAN ILI OD POMOĆI! (NEKADA UZVRATI NA SIGNAL, NEKADA NE)

OBRAZAC NESIGURNE

IZBEGAVAJUĆE VEZANOSTI:

DETE JE, USLED ISKUSTVA DA ONAJ KO O NJEMU BRINE NIJE DOSTUPAN, RESPONZIVAN NI OD POMOĆI ODUSTALO OD SIGNALA! ODRŽAVA DISTANCU, NE OTPOČINJE ISTRAŽIVANJE.

STILL FACE EXPERIMENT

DEZORGANIZOVANA AFEKTIVNA VEZANOST

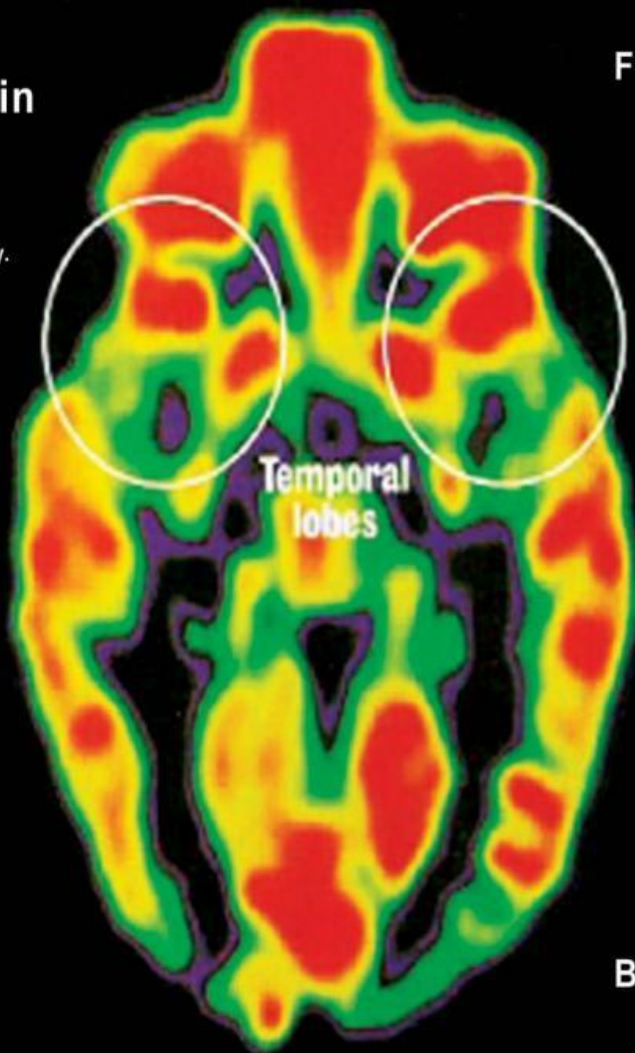
- POTPUNI IZOSTANAK OBRASCA/STRATEGIJE ZA NOŠENJE SA STRESOM, SEPARACIJOM I STRAHOM, IZOSTANAK OBRASCA KOJI BI REGULISAO AFEKTIVNU VEZANOST!
- DEČIJE PONAŠANJE JE KONFUZNO, NEPREDVIDIVO I KONTRADIKTORNO, IGRE SU REPETITIVNE, JAVLJAJU SE STEREOTIPIJE, NA NOVE SITUACIJE NEMA PREDVIDIVOG ODGOVORA.

- POSTOJANJE KONCEPTOM AFEKTIVNE VEZANOSTI OPISANOG KVALITETA RELACIJE IZMEĐU RODITELJA I DETETA POTVRĐENO JE U VELIKOM BROJU KROSKULTURALNIH STUDIJA, KAO I U PORODICAMA KOJA DOLAZE IZ RAZLIČITIH SREDINA, MATERIJALNIH USLOVA, SA RAZLIČITIM NIVOOM FUNKCIONALNOSTI AKTUELNIH ODNOSA I SA RAZLIČITIM PORODIČNIM ISTORIJAMA.

Healthy Brain

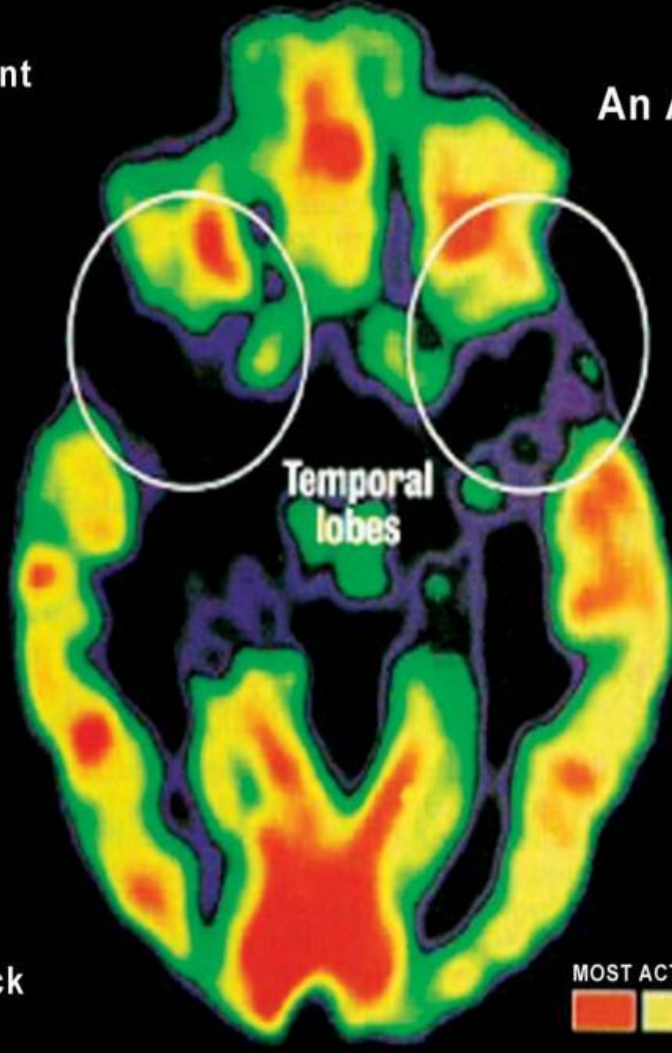
This PET scan of the brain of a normal child shows regions of high (red) and low (blue and black) activity. At birth, only primitive structures such as the brain stem (center) are fully functional; in regions like the temporal lobes (top), early childhood experiences wire the circuits.

Front

An Abused Brain

This PET scan of the brain of a Romanian Orphan, who was institutionalized shortly after birth, shows the effect of extreme deprivation in infancy. The temporal lobes (top), which regulate emotions and receive input from the senses, are nearly quiescent. Such children suffer emotional and cognitive problems.

Back

– KONVERGENCIJA ISTRAŽIVANJA IZ RAZVOJNE I KLINIČKE PSIHOLOGIJE SA NEURONAUKAMA, ISTRAŽIVANJIMA BIHEJVIORALNE I MOLEKULARNE GENETIKE

– SIGURAN ODNOS VEZANOSTI OMOGUĆAVA OPTIMALNO SAZREVANJE NERVNIH STRUKTURA ZADUŽENIH ZA AFEKTIVNU REGULACIJU, RAZVOJ SELFA I REFLEKTIVNE FUNKCIJE

TRANSGENERACIJSKI PRENOS VEZANOSTI

- UNUTRAŠNJI RADNI MODEL DETE NOSI SA SOBOM U ODRASTANJE.
- URM I OBRAZAC VEZANOSTI PREDSTAVLJA TRAJNI KAPITAL OSOBE, STABILAN JE I OTPORAN NA PROMENE, PERZISTIRA KROZ ČITAV ŽIVOTNI VEK I UTIČE NA OBLIKOVANJE SVIH KASNIJIH ODRASLIH RELACIJA
- UTVRĐENO JE DA SE OBRAZAC VEZANOSTI KOJI ODLIKUJE MAJKU I OBRAZAC VEZANOSTI KOJI RAZVIJA DETE POKLAPAJU U OKO 70% SLUČAJEVA

- ZA ISTRAŽIVANJA KVALITETA PRIVRŽENOSTI U ODRASLOM DOBU KORISTI SE *INTERVJU PRIVRŽENOSTI ODRASLIH (ADULT ATTACHMENT INTERVIEW, AAI)*.

MODEL DRUGIH

(Odbacivanje)

MODEL SEBE

(Anksioznost)

Pozitivno (niska anksioznost)

Negativno (visoka anksioznost)

Pozitivno
(nisko odbacivanje)

SIGURNOST:
dobar odnos intimnosti i autonomije

PREOKUPIRANOST:
ambivalentnost, visoka zavisnost, potreba za pripadanjem, kontrola.

Negativno
(visoko odbacivanje)

IZBEGAVANJE: poricanje attachmenta, odbacivanje, naglašena nezavisnost.

BOJAŽLJIVOST: strah od vezivanja, izbegavanje, socijalno povlačenje.

Shema 1: Obrasci partnerske vezanosti prema K. Bartolomeu (1990)

- SIGURNO VEZANE MAJKE – SIGURNO VEZANA ODOJČAD
- PREOKUPIRANE MAJKE – AMBIVALENTNA ODOJČAD
- ODBACUJUĆE MAJKE – IZBEGAVAJUĆA ODOJČAD
- MAJKE S NERAZREŠENOM TRAUMOM – ODOJČAD S DEZORGANIZACIJOM VEZANOSTI

CIRCLE OF SECURITY®

PARENT ATTENDING TO THE CHILD'S NEEDS

